

Prava zatvorenika iz Zakona o izvršavanju kazne zatvora (ZIKZ)

Zatvorenik uživa zaštitu temeljnih prava utvrđenih Ustavom Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima i ZIKZ-om.

Svaki zatvorenik ima, pod uvjetima predviđenim ZIKZ-om, pravo na:

- smještaj primjeren ljudskom dostojanstvu i zdravstvenim standardima;
- zaštitu osobnosti i osiguravanje tajnosti osobnih podataka;
- redovite obroke hrane i vode u skladu sa zdravstvenim standardima;
- rad;
- izobrazbu;
- stručnu pravnu pomoć i pravno sredstvo za zaštitu svojih prava propisanih ZIKZ-om;
- zdravstvenu zaštitu i zaštitu majčinstva;
- dodir s vanjskim svijetom;
- boravak na otvorenom prostoru kaznionice, odnosno zatvora najmanje dva sata dnevno;
- dopisivanje i razgovor sa svojim odvjetnikom;
- vjeroispovijedanje i razgovor s ovlaštenim vjerskim predstavnikom;
- vjenčanje u kaznionici, odnosno zatvoru;
- glasovanje na općim izborima;
- druga prava predviđena ZIKZ-om.

Zatvorenik strani državljanin ima pravo dopisivati se i razgovarati s diplomatskim i konzularnim predstavnikom svoje zemlje ili države koja štiti njegova prava.

Prigodom dolaska na izdržavanje kazne zatvora, zatvorenik mora biti upoznat sa svojim pravima, načinom njihove zaštite i obvezama.

Radi ostvarivanja prava, zatvoreniku moraju biti dostupni ZIKZ i kućni red, a odmah će mu se uručiti pisano objašnjenje o pravima i obvezama za vrijeme izdržavanja kazne zatvora.

Izvršavanjem kazne zatvora zatvorenika se može ograničiti u temeljnim pravima samo u granicama nužnim za ostvarenje svrhe izvršavanja kazne i u postupku propisanom ZIKZ-om.

Zatvorenika se u pravima smije ograničiti samo iznimno i ako je to prijeko potrebno radi zaštite reda i sigurnosti kaznionice ili zatvora i samih zatvorenika.

Ograničenja temeljnih prava zatvorenika iz ZIKZ-a moraju biti razmjerna razlozima radi kojih se primjenjuju.

Kazna zatvora izvršava se na način koji zatvoreniku jamči poštovanje ljudskog dostojanstva.

Zabranjeni su i kažnjivi postupci kojima se zatvorenika podvrgava bilo kakvu obliku mučenja, zlostavljanja ili ponižavanja te liječničkim ili znanstvenim pokusima.

Zabranjena je diskriminacija zatvorenika po bilo kojoj osnovi.

Pogodnosti nisu pravo zatvorenika, one su skup poticajnih mjera usmjerenih na smanjivanje negativnih učinaka zatvaranja i poticanje u ostvarivanju programa izvršavanja radi ostvarivanja svrhe izvršavanja kazne zatvora.

Izbor ustanove u kojoj se izdržava kazna zatvora i premještaj nisu pravo zatvorenika.

Zaštita prava zatvorenika

Pritužba upravitelju / Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav

Zatvorenik ima pravo pritužbe na postupak i odluku državnih službenika i namještenika kaznionice, odnosno zatvora.

Pritužba se podnosi usmeno ili pisanim putem upravitelju kaznionice, odnosno zatvora ili Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav.

Na podnesenu pritužbu upravitelj će odgovoriti u roku od petnaest dana, a Središnji ured Uprave za zatvorski sustav u roku od trideset dana. Na pisanu pritužbu odgovorit će se pisanim putem.

Zahtjev za sudsku zaštitu

Zatvorenik može sucu izvršenja podnijeti zahtjev za sudsku zaštitu protiv postupka ili odluke kojom ga se nezakonito prikraćuje ili ograničava u nekom pravu iz ZIKZ-a.

Ako utvrdi zahtjev osnovanim, sudac izvršenja će rješenjem narediti otklanjanje nezakonitog prikraćivanja ili ograničavanja zatvorenika u pravu. Ako otklanjanje nezakonitosti nije moguće, sudac izvršenja rješenjem će nezakonitost utvrditi i zabraniti njezino ponavljanje.

Najmanje jedanput godišnje nadležni sudac izvršenja obilazi zatvorenike, razgovara s njima i upućuje ih u njihova prava iz ZIKZ-a i načine ostvarivanja tih prava.

Pritužba pučkom pravobranitelju

Zatvorenik koji smatra da su mu nezakonitim ili nepravilnim radom državnih tijela ili tijela s javnim ovlastima ugrožena ili povrijeđena ustavna ili zakonska prava i slobode može podnijeti pritužbu pučkom pravobranitelju.

Pritužba treba sadržavati: ime i prezime podnositelja pritužbe ili osobe čija su prava povrijeđena, adresu za primanje pismena, okolnosti i činjenice na kojima se temelji pritužba, oznaku tijela koje je ugrozilo ili povrijedilo pravo, podatak je li već korišteno pravno sredstvo i kad je podneseno te potpis podnositelja pritužbe.

Osobe lišene slobode podnose pritužbu i dobivaju odgovor od pučkog pravobranitelja u zatvorenoj omotnici bez ograničenja i nadzora sadržaja.

Pučki pravobranitelj ne postupa u slučajevima o kojima se vodi sudski postupak, osim ako se radi o nepotrebnom odugovlačenju postupka ili očitoj zloupotrebi ovlasti.

Pučki pravobranitelj slobodno odlučuje hoće li pritužbu uzeti u razmatranje i u kojem opsegu, a može odlučiti ne postupati po pritužbi u slučaju ako:

- se pritužba odnosi na predmet o kojem je u tijeku postupak, osim u slučaju neopravdanog odugovlačenja postupka ili očite zloupotrebe ovlasti;
- je otvoren rok za podnošenje pravnog lijeka ili sredstva pravne zaštite prema posebnim propisima;
- nije iskorišteno pravo na podnošenje pravnog lijeka u roku;
- su od učinjene nepravilnosti ili odluke protekle tri godine, osim ako ocijeni da se radi o predmetu od iznimnog interesa za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Pučki pravobranitelj može u svako doba bez prethodne najave pregledati mjesta u kojima se nalaze osobe lišene slobode te mjesta u kojima se nalaze osobe kojima je ograničena sloboda kretanja.

~~NEČOVJEČNOST~~
~~NEPOŠTIVANJE~~
DOSTOJANSTVA
~~NEZAKONITO POSTUPANJE~~
DA ZA VAŠA PRAVA!

**Prava zatvorenika
i njihova zaštita**

Pučki pravobranitelj,
Opatička 4, 10000 Zagreb
Fax: 01 / 6303-014
Telefon: 01 / 4851 855
e-mail: ombudsman@ombudsman.hr